

RECENZIA: Ľudia, miesta a veci

„Drogy a alkohol ma nikdy nesklamali. Naopak, vždy ma milovali. Existujú látky, ktoré si môžem pustiť do žíl a urobia svet dokonalým. To je jediná absolútna pravda v celom vesmíre.“ (D. Macmillan: Ľudia, miesta a veci)

V rámci minuloročnej divadelnej sezóny Divadla Andreja Bagara v Nitre pod názvom *Cherchez la femme*, ktorá za všetkým hľadala ženu, sa divadlo rozhodlo obohatiť svoj repertoár o hru Ľudia, miesta a veci od britského autora Duncana Macmilana. A urobilo viac ako dobre. Počuli ste už o slovnom spojení *vyhýbať sa ľuďom, miestam a veciam*? Ak ešte nie, určite odporúčam navštíviť DAB a neostať tak ukrátený o nezabudnuteľný a veľmi silný zážitok.

V hlavných úlohách sa predstavili Barbra Andrešičová (Emma) a Eva Pavlíková (Lekárka/Matka), zdroj: <http://www.dab.sk> (<http://www.dab.sk>).

Inscenácia je príbehom herečky Emmy, ktorá sa dostáva do liečebne pre drogovo závislých a je donútená priznať si, kým v skutočnosti je. Avšak nemá to ani trošku ľahké, keďže pre Emmu sú drogy stále to jediné, čo ju dokáže podporiť a ešte nikdy ju nesklamalo. A presne na tento fakt musí v liečebni zmeniť názor. Drogy nie sú niečo, čo jej má pomôcť, ale niečo, čo ju môže zabiť. Stretáva sa tu s ostatnými členmi skupiny, ktorí sú tiež na protidrogovom a protialkoholickom liečení a zisťuje, že nie je jediná, ktorá má problém, avšak veľmi dlho sa bráni si ho priznať a otvoriť sa ostatným. Po niekoľkých týždňoch strávených v liečebni Emma dostáva potvrdenie, že nie je riziková pre jej nasledujúceho zamestnávateľa a vracia sa do reálneho sveta, naspäť do domu svojich rodičov, kde ju čaká posledná, tá najťažšia skúška, pretože jej rodný domov je to najkritickejšie miesto, kde môže momentálne ostať a nepodľahnúť recidíve a to nie len pre krabicu drog, ktorú ma pod posteľou, ale hlavne pre problematický vzťah s jej rodičmi, ktorý už neveria v to, že by sa Emma dokázala zmeniť.

Branislav Matuščin, Barbora Andrešičová. Zdroj: <http://www.dab.sk> (<http://www.dab.sk>).

Režisér a zároveň aj prekladateľ Macmillanovho textu Marián Amsler, ktorý v divadle Andreja Bagara nepracoval prvýkrát (diváci už mohli vidieť jeho divadelné spracovanie hry od Júliusa Barča-Ivana Matka), dokázal na javisku vytvoriť veľmi zaujímavé a moderné spracovanie tejto vynikajúcej hry. Využíva obraz, hrá sa s ním, zvuk, svetlo a v podstate všetky prostriedky, ktoré mu divadelné javisko umožnilo. Zvolil aj vynikajúce herecké obsadenie, jeho réžia je na veľmi dobrej úrovni a divák za dobu 2,50h nepodlieha nude, nezájmu, či strate pozornosti o tom, čo sa práve na javisku odohráva.

Tvorba Mariána Amslera je predovšetkým zameraná na súčasnosť a súčasnú drámu a Ľudia, miesta a veci nie sú výnimkou. Hra bola prvýkrát uvedená v Národnom divadle v Londýne (august 2015), na javisku Dorfmanovho divadla a neskôr bola inscenácia prenesená na West End na scénu Wyndham's Theatre – pre jej obrovský úspech.

Veľkým pozitívom nitrianskej inscenácie je predovšetkým scéna, o ktorú sa postaral Juraj Kuchárek. Mohli by sme ju rozdeliť do dvoch častí/priestorov, ktoré sú navzájom viac-menej prepojené (pretože divák ich sleduje súčasne) – pred a za veľkým plexisklom, kde v priestore pred sa odohrávajú stretnutia skupiny a celkovo väčšia časť dialógov (a monológov), kde sa viac hrá, zatiaľ čo priestor za je skôr využitý na scény, kde režisér pracuje hlavne s obrazom, choreografiou a so svetlom. Priestor pred je ten skutočný, reálny svet, kde sa hlavná hrdinka ocitá a priestor za predstavuje skôr jej vnútorný svet, jej vnútorné prežívanie všetkých chvíľ života, ktoré trávi v liečebni.

Anna Rakovská, Eva Paolíková. Zdroj: <http://www.dab.sk> (<http://www.dab.sk>).

Ako som už vyššie spomínala, v hre sa dosť pracuje so svetlom, za čo si môže pripísať ďalší dobrý bod, pretože osvetlenie je veľmi presné a naozaj veľmi dobre využité. Keď si postavy skúšajú, ako to bude vyzeráť v ich životoch po návrate z liečebni, nastáva prítmie a svieti sa len na konkrétnu časť javiska (po väčšine stred), kedy sa divák môže plnohodnotne sústrediť na danú postavu a jej myšlienky. Zároveň tým, že nastáva prítmie, do tmy sa dostávajú ostatné postavy, tým pádom efekt skúšania je ešte presvedčivejší, pretože si predstavujeme, že postava, ktorá skúša, je už pomimo liečebne bez všetkých ostatných. V niektorých scénach sa taktiež používa stroboskop, ktorý nemusí byť pre niektorých návštevníkov príjemný, ale myslím, že svoju úlohu splnil a vytvára veľmi zaujímavý efekt, akoby až „halucináciu“ (ktorá v rámci kontextu vôbec nie je pomimo témy).

Hudba Ivana Achera je nevšedná a moderná a dopĺňa vizuál inscenácie. V hre si taktiež môžeme počuť skladbu *Piece of my heart* od americkej speváčky Janis Joplin v podaní Anny Rakovskej, ktorej speváckej schopnosti sú ďalším obohatením nitrianskeho spracovania hry. Pieseň odznieva na rozlúčke Marka a neskôr aj Emmy, ktorí po vyliečení opúšťajú priestory liečebne, čo je paradoxné, keďže Janis zomrela práve na predávkovanie sa heroínom v kombinácii s alkoholom.

Eva Pavlíková, Peter Oszlák, Andrea Sabová, Anna Rakovská, Roman Poláčik a Lenka Barilíková. Zdroj: <http://www.dab.sk> (<http://www.dab.sk>).

Amsler zveril náročnú úlohu stvárnenia hlavnej predstaviteľky herečky Emmy herečke nitrianskeho umeleckého súboru Barbore Andrešičovej a myslím, že lepšie ani spraviť nemohol. Herecký výkon hlavnej predstaviteľky je famózný, o čom svedčia aj niektoré ocenenia, ktoré si Barbora Andrešičová pripísala na svoje konto práve vďaka postave Emmy – Výročnú cenu Literárneho fondu v kategórii divadlo, Cenu Nadácie Tatrabanky, Zvláštnu cenu poroty na Festivale Nová dráma/New drama a v neposlednom rade ocenenie DOSKY 2018 za najlepší ženský herecký výkon. Andrešičovej veríte každý jej pohyb, gesto, slovo, prosto všetko. Jej poňatie postavy Emmy je viac ako výborné, každú jej polohu zvláda na jednotku a je značne presvedčivá. Samozrejme jej nechýba ani humor, ktorý v inscenácii moc zastúpený nie je, ale počas nej sa z hľadiska párkrát predsa len ozve smiech.

Barbora Andrešičová, zdroj: <http://www.dab.sk> (<http://www.dab.sk>).

Ani ostatné herecké výkony vôbec nezaostávajú za hlavnou hrdinkou, v úlohe matky a lekárky sa predstavila Eva Pavlíková – veľmi dobré stvárnenie postavy, prirodzené a, podobne ako u Andrešičovej, presvedčivé. Pavlíková je v úlohe lekárky živšia, vtipnejšia, profesionálnejšia, zatiaľ čo v úlohe matky u nej prevláda viac ľudskosť a emócie.

Rovnako exceluje aj Roman Poláčik v úlohe Marka/Konstantina, ktorý pracuje s mimikou a gestom, „hrá sa“ s replikami a divákovi je viac ako sympatický. Nedá mi nespomenúť ani Petra Oszlíka, ktorý svoju postavu – T – zvláda bravúrne, jeho pohyby a poňatie postavy je skvelé (počas celého predstavenia je veľmi motorický, neustále sa škriabe, hýbe nohou, má „trhavé“ pohyby a aj jeho hlasový prejav je v súlade s jeho postavou). V inscenácii môžeme vidieť aj už vyššie spomínanú Annu Rakovskú v úlohe Jodi, Martina Šalachu v postave Shauna a ďalších členov nitrianskeho súboru – Andreu Sabovú (Laura), Lenku Barilíkovú (Meredith), Martina Nahálku (Paul) a Branislava Matuščina, ktorý sa predstavil v úlohe Fostera a otca hlavnej predstaviteľky hry Emmy.

V hre režisér nešetril ani komparzom – 9 mladých žien (D. Andová, J. Činčurová, A. Čižnárová, M. Gažová, Z. Gul'vášová, N. Hodrová, V. Purdeková, K. Sisková a L. Zvarová), ktoré vystupujú hlavne v priestore za plexisklom a zobrazujú vnútorné pocity Emmy. Každá z nich väčšinou znázorňuje inú situáciu a iný pocit hlavnej predstaviteľky počas jej pobytu v liečebni, inokedy všetky robia tú istú choreografiu. Považujem to za veľké plus pre túto inscenáciu, má to veľmi pozitívny efekt a nie je to vôbec mimo témy inscenácie, keďže napríklad halucinácie sa spájajú s užívaním a keď zrazu na

javisku vidíte 9 dievčat plus Emmu, vytvára to vo vás veľmi zvláštny pocit – neviete, kto je kto, ste zmätení, neviete, ktorá Emma je tá pravá a vidíte ju nie že dvojmo, ale rovno 9x viac. Osobne mám tieto výstupy veľmi rada, pretože obohacujú môj vizuálny zážitok z predstavenia ešte väčšmi.

Zdroj: <http://www.dab.sk> (<http://www.dab.sk>).

Predstavenie Ľudia, miesta a veci sa venuje tému závislostiam, ktorá je aktuálna v dnešnej dobe. Ako sa aj v hre spomína, podľahnúť drogám a alkoholu nemusia len herci alebo speváci, ale aj ostatní, „obyčajní“ ľudia. Divák tu vidí, ako to môže dopadnúť, keď človek nechá zvíťaziť drogy a alkohol. Nastáva kruté obdobie liečenia sa, detox, ktorý je pre všetkých účastníkov liečenia veľmi náročný a ťažký. Ale predstavenie nie je len o závislostiach. Je to predstavenie o ľudskosti, o ľuďoch, o podpore a pomoci, ktorú, myslím, by sme si mali poskytovať vždy a všade bez pohľadu na to, či je človek na niečom závislý, alebo nie (a teraz nemám na mysli len výlučne drogy a alkohol). Podľa mňa by si toto predstavenie mal prísť do DAB pozrieť každý jeden z nás, pretože hra v sebe nesie dôležité posolstvo. Apelujem na všetkých, ktorí ešte nemali tú šancu prísť si ho pozrieť, aby tak spravili.

